
en zonder de Heer te raadplegen (p. 162). Uit de interventie van de Heer – plagen treffen Farao – concludeert Gerdes dat Abraham, en daarin betoont hij zich de vrome, in de nood ‘God om hulp en uitkomst’ heeft gevraagd (p. 164).

Ook nu heeft Gerdes er geen behoefte aan het wangedrag te vergoelijken. Hij wijst erop dat Abraham met zijn halfzuster getrouwd (Gen. 20:12) is en ‘naar de letter’ de waarheid sprak. Niettemin was hij schuldig aan ‘bedrog’, ‘leugen’, want ‘men kan ook liegen zonder onwaarheid te spreken, door slechts de helft der waarheid te zeggen, met het doel de andere te verbergen’ (p. 163).

Volgens Gunning betoonde Abraham zich ‘recht zwak en kleingeloovig’ (p. 34). Hij had zich ‘biddend’ aan God moeten toevertrouwen. Nu moet ‘de godvreezende Abraham de beschaming ondergaan’ door de ‘afgodendienaar [Farao] te worden bestraft voor zijn leugens!’ Het brengt Gunning tot de constatering:

Hoe leeren wij ook uit deze geschiedenis (...) dat de vroomste menschen in zichzelf niets zijn dan arme, ellendige zondaren, en alléén groot zijn als werktuigen van Gods genade, omdat de Heer door hen zijne daden verricht! (p. 35)

Ook volgens McGregor ‘wankelde Abrahams geloof’ en was het voor hem ‘vernederend om door een heidenschen koning wegens onwaarheid vermaand te worden!’ (p. 34) Blijkens de bijbeltekst van Genesis 12 had Farao Sara werkelijk tot vrouw genomen en trof rampspoed hem vanwege de illegitieme relatie. Naar de mening van McGregor had Farao (alleen nog maar) het plan haar tot vrouw te nemen. Volgens het boek Genesis was Abraham een recidivist en haalde hij nogmaals (Genesis 20) dezelfde ‘truc’ uit. Feitelijk kleurt McGregor het verhaal van Genesis 12 in met de tinten van Genesis 20, waar met zoveel woorden wordt gezegd dat Sara geen gemeenschap met de koning had (Gen. 20:4).¹⁸

Gerdes voert Abraham uitgebreid als recidivist ten tonele. Te Gerar geeft hij Sara opnieuw uit voor zijn zuster. Nu bij de Filistijnse vorst Abimelech. Was Abraham niet een beetje hardleers, gezien de ervaring dat het gebruikte ‘middel’ hem slechts ‘verdriet en ellende’ had gebracht? Nee, antwoordt Gerdes, door middel van de wedervraag: ‘Leert niet veeleer het dagelijksche leven, dat wij in dit opzicht met moeite leeren?’ Bij Abraham was het niet anders (p. 203). Hij ‘vergat opnieuw dat zijn God machtig genoeg was zijne vrouw voor hem te behouden. Hij meende wederom haar door zijn eigen wijsheid te moeten bewaren en – hij verviel opnieuw tot dezelfde dwaasheid.’ En ook nu hielp de Heer zijn vriend uit de nood, waarin ‘zijn ongelooft’ hem gebracht had (p. 204).

Deedes verhaalt over Abrahams verblijf in Egypte vanwege de

¹⁸ Creutzberg, p. 123, besteedt enkele woorden aan Genesis 20 (tweemaal bedriegt hij zijn naaste). Gerdes biedt ook een hervertelling van Genesis 20; de andere gebruikte auteurs niet. Barth, Donners anonyma, Murray en Ralph ‘mijden’ het verhaalmotief geheel. De ‘truc’ wordt ook door Isaäk gebruikt (Gen. 26:1-11).